



Verantwoord AI en de overheid

De AI Act: Wat betekent dit voor jouw organisatie

Haykush Hakobyan



Haykush Hakobyan

Expertise:

- AI-recht
- Privacyrecht
- Andere Law & Tech aspecten
- Bestuursrecht en gezondheidsrecht
- Privacy en AI Management
- Toezichthouder

Het sterkst in sectoren overheid, zorg en onderwijs

Antwoord op...

- Wat vraagt de AI Act van jou, jouw organisatie en van jouw medewerkers?
- Welke stappen te zetten om AI veilig en correct toe te passen.



Inhoudsopgave

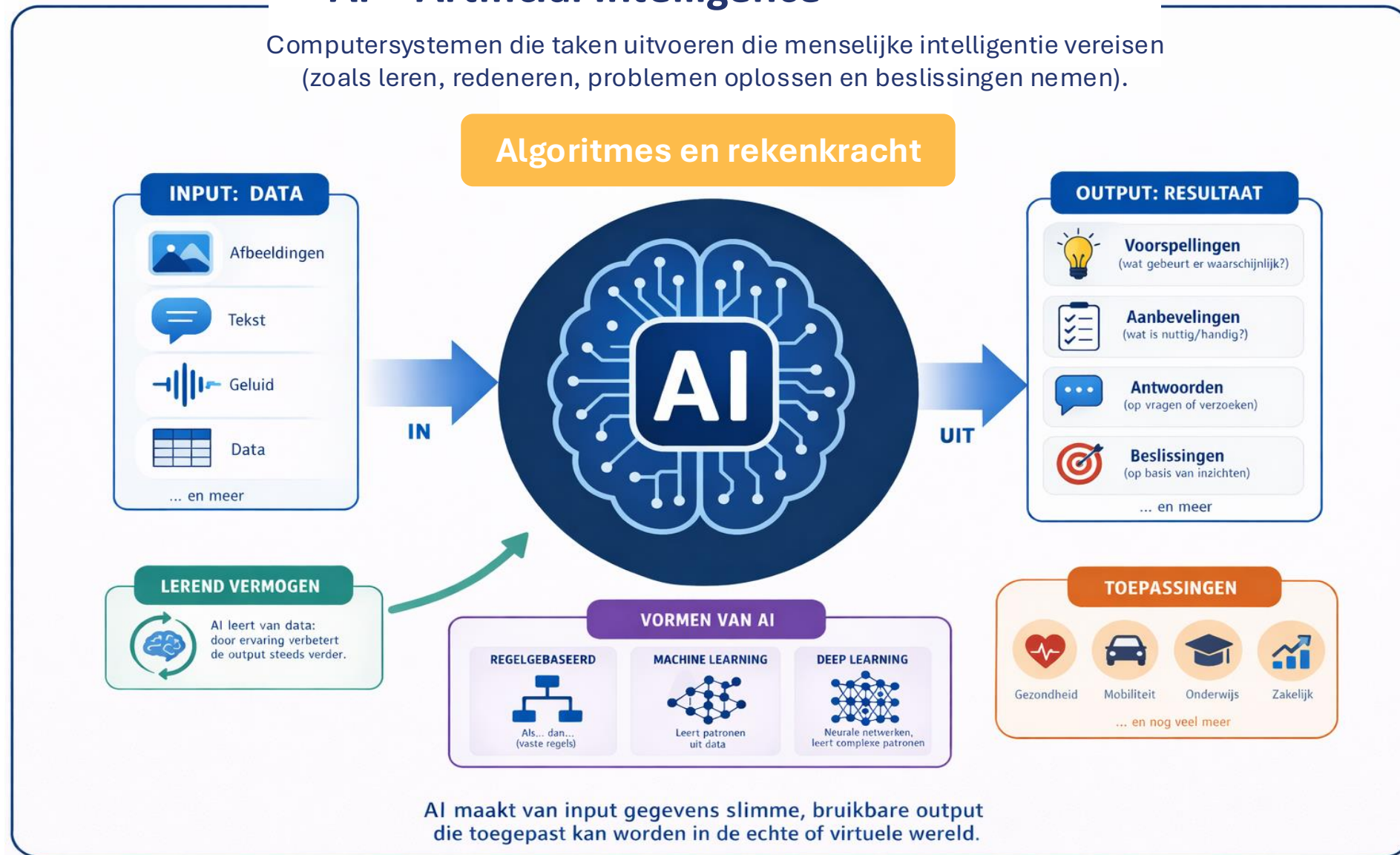
- Wat is AI?
- Wat is de AI Act (AIA)?
- Wat is de status van de AIA?
- Is de AIA van toepassing op mijn organisatie?
- Wat betekent het voor de overheid?
- Welke stappen te zetten?
- Afsluiting



Wat is AI?

AI = Artificial Intelligence

Computersystemen die taken uitvoeren die menselijke intelligentie vereisen (zoals leren, redeneren, problemen oplossen en beslissingen nemen).



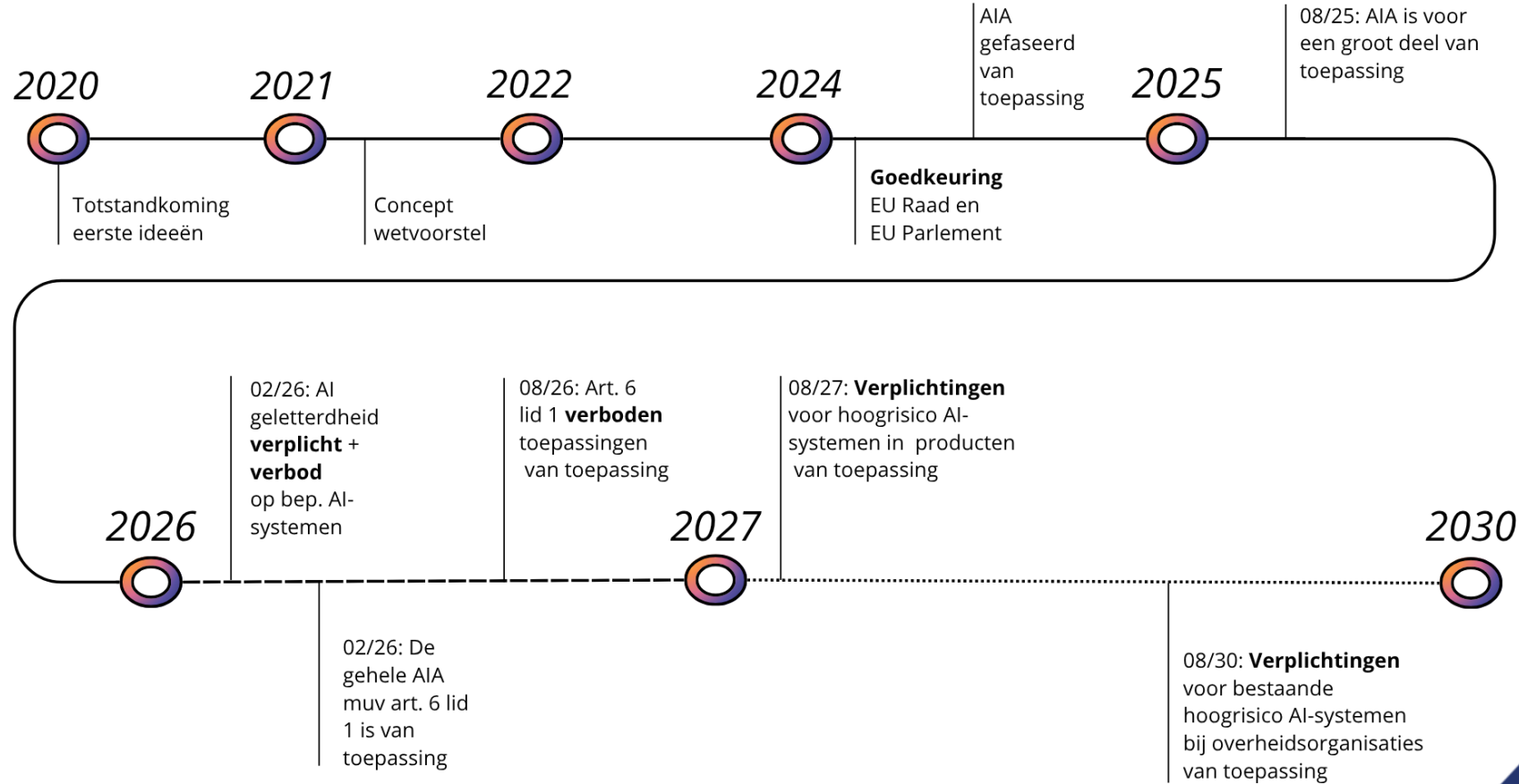
De AIA en de hoofddoelen (art. 1 AIA)

- Een Europese verordening die rechtstreeks van toepassing is in de EU-lidstaten.
- Doelen:
 - a. Verbeteren van de interne markt
 - b. Bevorderen van de toepassing van mensgerichte en betrouwbare AI
 - c. Waarborgen van een hoog niveau van bescherming van gezondheid, veiligheid en grondrechten (tegen de schadelijke effecten van AI-systemen binnen de EU)
 - d. Ondersteunen van innovatie.

*AVG vs AIA = Bescherming grondrechten en vrijheden vs grote risico's aanpakken en sturen



Tijdslijn AIA



Reikwijdte AI Act

- Risicogebaseerde AIA, gericht op regulering van marktdeelnemers om gelijke spelregels te laten gelden
- Van toepassing op:

- AI-modellen art. 3 AIA en artt. 51-56 AIA
- AI-systemen voor algemene doeleinden (art. 3 sub 66 AIA)
- AI-systemen (art. 3 AIA)

- Op de EU-markt in handel worden gebracht
- Of (de output ervan) in EU-markt in gebruik word(t)en gesteld
- Betroffen personen bevinden zich in de EU
- Operatoren gevestigd in EU

*Uitzonderingen: oa persoonlijke niet professionele activiteit, wetenschappelijk onderzoek, militaire, defensie- en nationale veiligheidsdoeleinden.



Enkele definities

Verschillende (technische) onderdelen van AI (art. 3 AIA):

AI-Model voor
algemene doeleinden



AI-Systeem voor
algemene doeleinden



AI-Systeem



Definitie AI-systeem

Art 3 lid 1 AIA:

”AI-systeem”: een op een machine gebaseerd systeem dat is ontworpen om met verschillende niveaus van autonomie te werken en dat na het inzetten ervan aanpassingsvermogen kan vertonen, en dat, voor expliciete of impliciete doelstellingen, uit de ontvangen input afleidt hoe output te genereren zoals voorspellingen, inhoud, aanbevelingen of beslissingen die van invloed kunnen zijn op fysieke of virtuele omgevingen;



Verschillende rollen/marktdeelnemers (art. 3 AIA)

- **Aanbieder**
- **Gebruiksverantwoordelijke**
- Ontwikkelaar
- Fabrikanten
- Gemachtigde
- Importeur
- Distributeur
- Operator (verzamelterm voor alle rollen)
- Getroffen personen
 - Proefpersonen (artt. 60 en 61 AIA)



Rollen relevant voor overheid (art. 3 AIA)

- **Gebruikersverantwoordelijke:**
 - Een AI-systeem onder eigen verantwoordelijkheid gebruiken
- **Aanbieder:**
 - Een AI-systeem of AI-model voor algemene doeleinden ontwikkelen of laten ontwikkelen en dat systeem of model in handel brengen of in gebruik stellen onder de eigen naam of merk al dan niet tegen betaling
- **Samenhang** rollen met activiteiten in het levenscyclus van het AI-systeem.
- **Substantiële aanpassing** aan een bestaand systeem? → Ook rol van aanbieder.
- **Meerdere rollen** tegelijk is mogelijk.
- De rol(len) die de organisatie heeft is/zijn **relevant voor compliance en zorgvuldige inzet AI**.
- Deze rollen zijn **anders dan de rollen vanuit de AVG**.



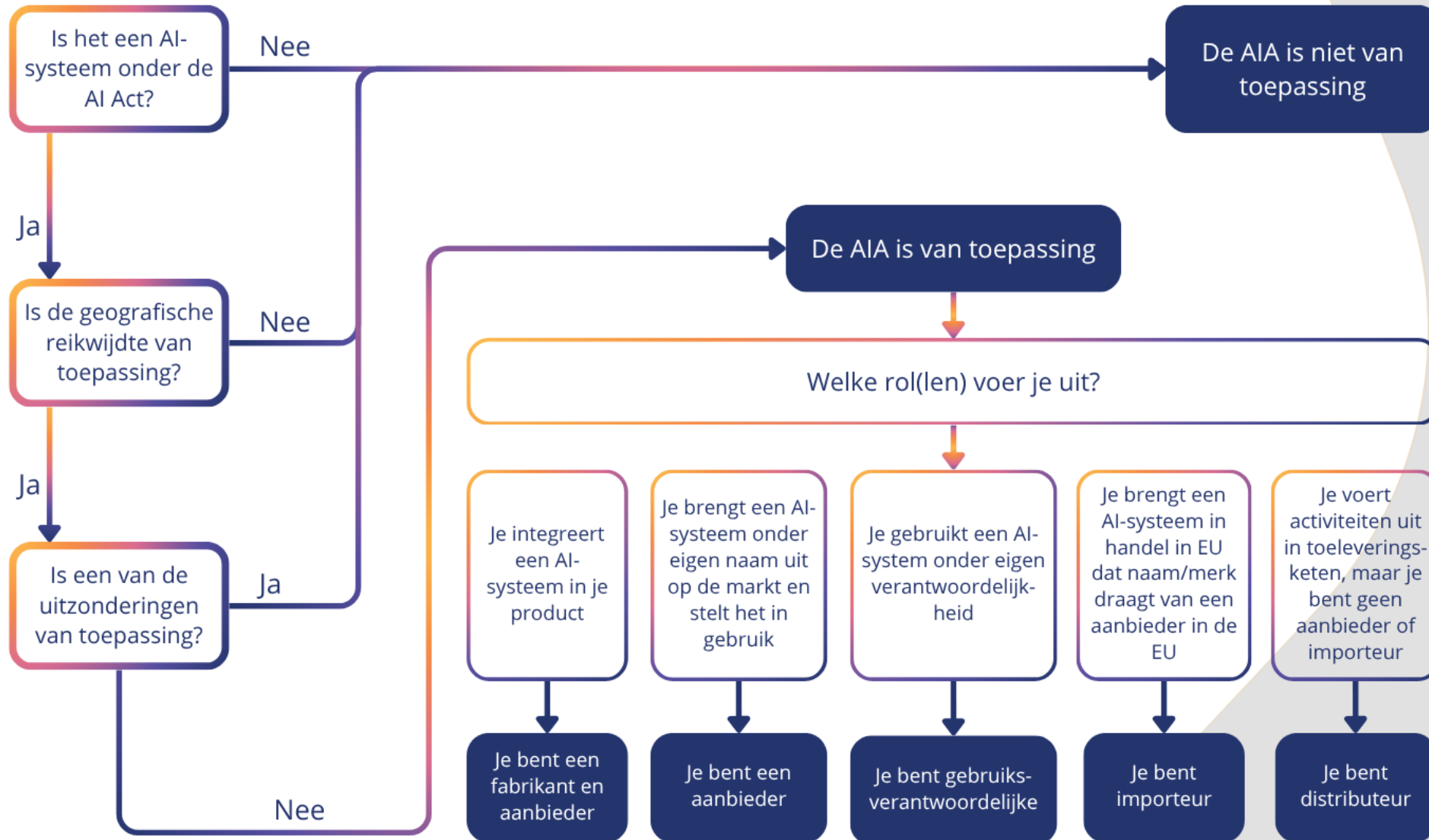
Tussenconclusie

Is de AI Act van toepassing?

En zo ja welke rol voer je uit?



Tussenconclusie

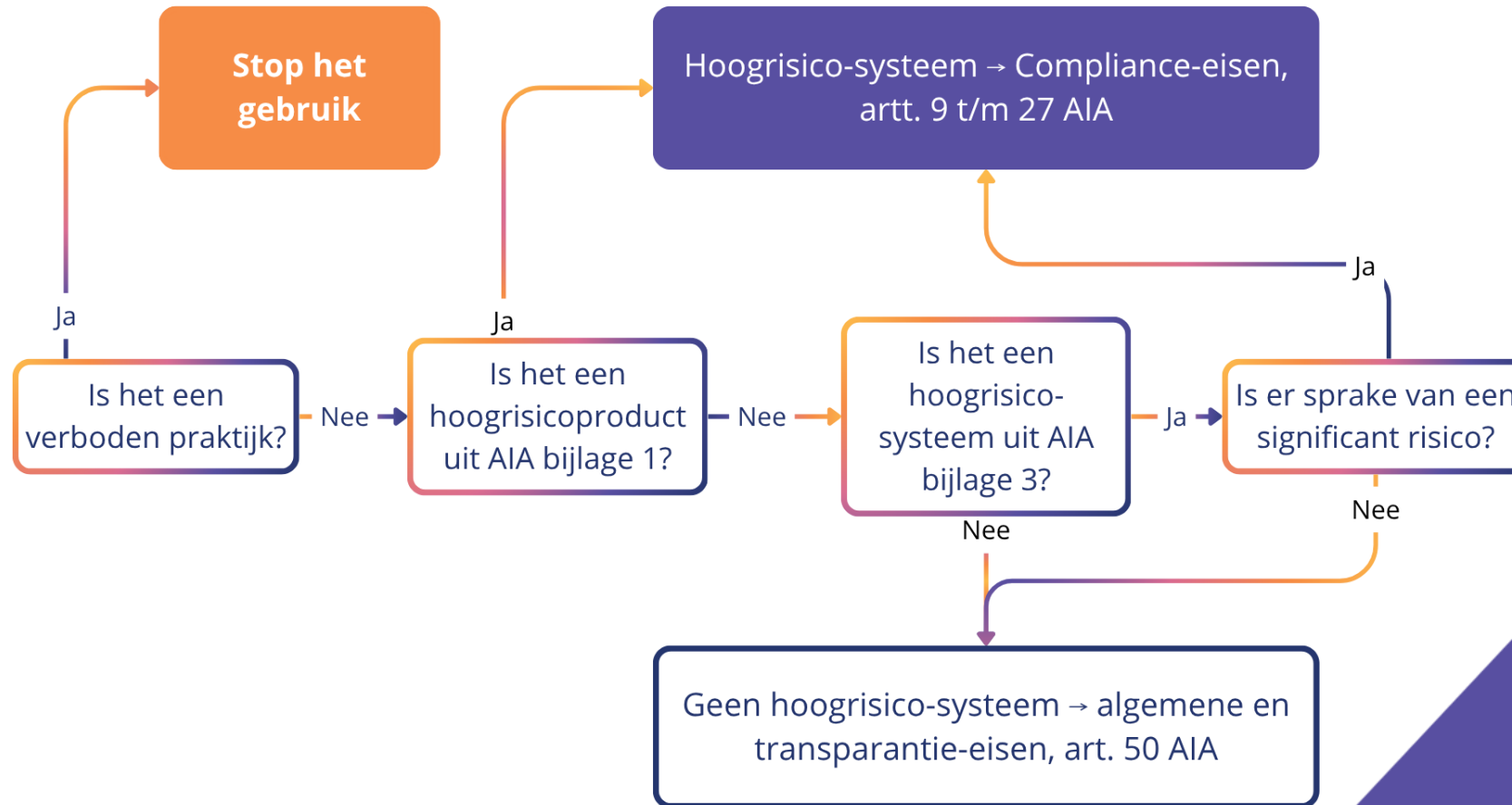


Risico's

- De AIA = risicogebaseerde wetgeving = risico speelt centrale rol in de AIA
- Risicocategorieën van AI-toepassingen:
 - Toepassing **erg riskant**? → Verboden (sociale scoring, real life identificatie, sublieme technieken, emotieherkenning op werkvloer of in het onderwijs)
 - Toepassing met **erg hoge risico**? → Compliance-eisen (risico's inschatten, beheersen, mitigeren, aanmelden bij instanties, testen, monitoren en registreren)
 - Toepassing met **bepaalde risico's**? → Transparantievereisten (extra belangrijk bij systemen met directe interactie met natuurlijke personen) art. 50 AIA).
 - Toepassing met **minimale risico's**? → Geen complianceverplichtingen.
- Risico volgens AIA: $\text{risico} = \text{kans (op schade)} \times \text{ernst (van schade)}$
- Dus negatieve impact.



Verboden en hoogrisico AI-praktijken



Verboden AI-praktijken: art. 5 AIA – nu al geldig

1. Het in handel brengen, (het voor dit specifiek doel) in gebruik stellen of het gebruiken van een AI-systeem dat:
 - **Sublieme technieken** of de kwetsbaarheden van mensen gebruikt om **gedrag van mensen wezenlijk te verstoren** (→ geen geïnformeerd besluit met aanzienlijke schade als gevolg)
 - **Evaluatie of classificatie** van personen door **sociale scoring** uitvoert
 - **Risicobeoordelingen of voorspellingen van strafbare feiten** doet obv profilering/ persoonlijkheidseigenschappen
 - **Databanken voor gezichtsherkenning aanlegt** of aanvult door ongerichte scraping van internetafbeeldingen
 - **Emoties afleidt van mensen op werkplek of onderwijs**
 - **Biometrische categorisering** toepast op individuen obv biometrische gegevens om oa ras, politieke opvattingen
2. Het gebruik van systemen voor **biometrische identificatie op afstand in real time in openbare ruimten met het doel op rechtshandhaving**.



AI-systemen (hoog risico) – art. 6 AIA + bijlage 3 - Vanaf aug. 2026

- AI-systeem is een veiligheidscomponent van een product of is een product
- AI-systeem uit bijlage 3 AIA zoals:
 - **Onderwijs of beroepsopleiding** (toegang tot onderwijs en beloop beroepsleven)
 - **Werkgelegenheid, personeelsbeheer en toegang** tot zelfstandige arbeid (bijv. werving en selectie)
 - **Essentiele particuliere of publieke diensten en uitkeringen** (bijv. uitkeringen, verzekeringen of gezondheidsdiensten, kredietwaardigheid)
 - **Rechtshandhaving** (betrouwbaarheid van bewijsmateriaal)
 - **Migratie, asiel en grenzen** (geautomatiseerde besluitvorming)
 - **Rechtsbeding en democratische processen** (gerechtelijke instantie, beïnvloeden van uitslag verkiezingen)



Algemene eisen AI-systeem hoog risico

Alg. eisen alle AI systemen voor alle operatoren



- AI-geletterdheid, art. 4 AIA
- Transparantie en informatieverstrekking getroffen personen (interactie, labeling output, geautomatiseerde besluitvorming), art. 50 AIA

Aanleggen en toepassen van systeem voor risicobeheer (art. 9 AIA)

Goed databeheer met kwaliteitscriteria (art. 10 AIA)

Technische documentatie (art. 11 AIA + bijlage 4)

Automatische logging (en monitoring) gebeurtenissen AI-systeem (art. 12 AIA)

Transparantie en informatieverstrekking aan gebruikersverantwoordelijke = technisch inbouwen en gebruikersinstructie (art. 13 AIA)

Ontwerp AI-systeem moet menselijk toezicht mogelijk maken (art. 14 AIA)

Passend niveau van nauwkeurigheid, robuustheid en cyberbeveiliging (art. 15 AIA)

Alg. eisen hoog risicosystemen voor alle operatoren



Verplichtingen hoog risico AI- systemen

Aanbieder

- Specifieke nadere eisen, art. 15-19 AIA

Gebruikersverantwoordelijke

- Passende TOM conform gebruikersinstructie aanbieder
- **Menselijk toezicht** door natuurlijke personen met nodige bekwaamheid, opleiding en autoriteit + ondersteuning

Overheid

- Vóór gebruik registratie van zichzelf, het systeem en het gebruik in **EU-databank** (art. 26 lid 8 AIA jo. 49 lid 3 AIA)
- **Specifieke verplichtingen ten aanzien van biometrische** identificatie op afstand, art. 26 lid 10 AIA)
- **FRIA**: beoordeling gevolgen voor grondrechten (art. 27 AIA)
- **Kennisgeving resultaten FRIA** aan markttoezichthouder (AP en/of sectortoezichthouder), art. 27 lid 3 AIA



Conclusie



Is de AIA van toepassing op mijn organisatie?

5 stappen

- **Is de toepassing een AI onder de AIA?**
 - Materiele reikwijdte
 - Territoriale reikwijdte
- **Onder welke risicocategorie valt de toepassing?**
 - Verboden, zeer hoog risico, beperkt risico, geen risico
- **Welke rol heb ik als organisatie bij de toepassing?**
 - Verschillende operatoren
- **Welke verplichtingen gelden voor mij?**
 - Algemene verplichtingen
 - Verplichtingen voor hoog risico-systemen
 - Verplichtingen per operator
 - Expliciete verplichtingen voor overheid
- **Zijn de verplichtingen al van toepassing (tijdslijn AIA?)**





Is de AI Act van toepassing op mijn organisatie?

1. Is dit een AI-systeem onder de AIA?

- Materiele reikwijdte
- Territoriale reikwijdte

Nee
AI Act niet van toepassing

Ja
Verder naar stap 2

2. Welke risicocategorie?



Verboden



(Zeer) hoog risico



Beperkt risico



Geen risico

3. Wat is mijn rol als organisatie?



Provider



Deployer



Importeur /
Distributeur



Overige
operatoren

4. Welke verplichtingen gelden?

- Algemene verplichtingen
- Verplichtingen hoog risico systemen
- Verplichtingen per rol
- Extra verplichtingen overheid

5. Zijn deze al van toepassing

- Tijdslijn AIA
- Gefaseerde invoering

AAN DE SLAG MET COMPLIANCE!



AI Governance

Bestuur/directie → portefeuillehouder

1^{ste} lijn

Onafhankelijke audit en/of (interne) toezichthouder

2^{de} lijn

AI Officer
(coördinator AI
programma)

AI expert
(inhoudelijke kennis)

Ethische
commissie/adviseur

Privacy Officer

Security officer

IT Manager

Data Steward

Juridisch adviseur

3^{de} lijn

Management/business owner

Afd. 1

Afd. 2

Afd. 3

Afd. 4

Afd. 5



Verantwoord AI: Eerste stappen – AI Programma



Wat kan ZAIQ hierin voor je betekenen?

Workshops

Basiskennis AI

AI visie en beleid

Casuïstiek

Ethiek en verantwoord
gebruik

AI geletterdheid

Assessments

Organisatiescan

Inventarisatie

AI assessment

FRIA

Advies en implementatie

Advies

Plan van aanpak

Implementatie

AI expertise in huis

AI Toezicht



Ik denk graag mee...



LinkedIn

 06 19 92 51 38

 hhakobyan@zaiq.nl



Vragen?

